

Asia: 1/41/2016

Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietinnöstä ja työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi tietosuojalaiksi

1 luku. Yleiset säännökset

Yleiset kommentit

Tietosuojalakia eikä EU:n tietosuoja-asetusta ole kansallisin ratkaisuin kokonaisuudessaan perusteltua ulottaa eduskunnan valtiopäivätoimintaan eikä valtiopäiväasiakirjoihin, joiden julkisuudesta säännellään perustuslaissa ja eduskunnan työjärjestyksessä.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Julkisuuslakia sovelletaan sen soveltamisalasäännösten mukaan viranomaisiin, joihin lukeutuvat lain mukaan muun ohella eduskunnan virastot ja laitokset. Julkisuuslain perusratkaisujen taustalla on perustuslain 12 §:n 2 momentti, jossa säädetään viranomaisen asiakirjoihin ja tallenteisiin kohdistuvasta tiedonsaantioikeudesta jokaisen oikeutena. Eduskunta ei kuitenkaan valtioelimenä ole perustuslain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu viranomainen, eikä julkisuuslakia sovelleta eduskunnan valtiopäivätoimintaan. Eduskunnan valtiopäivätoiminnan julkisuudesta säädetään perustuslain 50 §:ssä, jota osin täsmentää eduskunnan työjärjestyksen 43 a §:n säännös valiokunnan asiakirjojen julkisuudesta. Eduskunnan hallintoa, esimerkiksi kansliatoimikuntaa, on kuitenkin pidettävä perustuslain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuna viranomaisena, ja siinä noudatetaan soveltuvin osin samoja julkisuutta koskevia periaatteita kuin yleensä valtion hallinnossa (ks. myös HE 1/1998 vp, s. 99). Erityisesti asiakirjajulkisuutta ja täten eduskunnan tai sen viranomaisen hallussa olevia henkilötietoja koskeva sääntely on siis tiedonsaanti- ja luovutusoikeuden osalta eriytetty sen mukaan, onko kyseessä eduskunnan valtiopäivätoiminta tai eduskunnan hallintotoiminta.

Eduskunnan valtiopäivätoimintaa koskevassa sääntelyssä on otettu huomioon henkilötietojen suojaan liittyviä näkökohtia. Esimerkiksi eduskunnan työjärjestyksessä nimenomaisesti rajoitetaan tietyin vahinkoedellytyksin oikeutta saada tietoa sellaisista valiokunnan asiakirjoista, jotka sisältävät tietoja henkilön terveydentilasta tai hänen taloudellisesta asemastaan.

Vaikuttaa ilmeiseltä, että eduskunnan valtiopäivätoiminta ei kuulu ainakaan lähtökohtaisesti tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan. Tietosuoja-asetuksen 2 artiklan 2 a kohdan mukaan asetusta

ei nimittäin sovelleta henkilötietojen käsittelyyn, jota suoritetaan sellaisen toiminnan yhteydessä, joka ei kuulu unionin lainsäädännön soveltamisalaan. Tosin siltä osin, kun eduskunnassa on lainsäädäntötoimin implementoitavana EU-säännös, on soveltamisalakysymys vähintäänkin tulkinnanvarainen. EUT:n oikeuskäytännössä on vastaavalla tavalla muotoillun perusoikeuskirjan soveltamisalasäännöstä tulkittaessa katsottu EU-oikeuden soveltamisalan kattavan jäsenvaltion lainsäädäntötoiminnan, lainkäyttö- ja hallintokäytännöt jäsenvaltion täyttäessä unionin oikeuteen perustuvia velvoitteita.

Yllä mainituista valtiopäivätoimintaa koskevista lähtökohdista johtuu, että tietosuojalakia (ja täten EU:n tietosuoja-asetusta) ei ole kansallisin ratkaisuin kokonaisuudessaan perusteltua ulottaa eduskunnan valtiopäivätoimintaan eikä valtiopäiväasiakirjoihin, joiden julkisuudesta säännellään perustuslaissa ja eduskunnan työjärjestyksessä.

Sitä vastoin tietosuojalakia on yksityiselämän suojan johdosta perusteltua soveltaa hallinnon yleislakien tavoin eduskunnan virastoissa ja laitoksissa. Eduskunnan kanslian käsityksen mukaan tietosuojalakiin on syytä sisällyttää organisatorista soveltamisalaa koskeva säännös, jossa lakia todetaan sovellettavan julkisuuslain ja eräiden muiden hallinnon yleislakien tavoin eduskunnan virastoissa ja laitoksissa. Lisäksi mietinnössä ehdotettua julkisuusperiaatetta koskevaa 28 §:n säännöstä on syytä täydentää informatiivisella viittaussäännöksellä, jonka mukaan eduskunnan toiminnan julkisuudesta säädetään perustuslain 50 §:ssä.

Mikäli jatkovalmistelussa harkitaan tarpeelliseksi säätää henkilötietojen käsittelystä eduskunnan valtiopäivätoiminnassa muilta osin, on sääntely syytä laatia erikseen eduskunnan valtiopäivätoiminnan ja erityisesti kansanedustajien aseman valtiosääntöiset erityispiirteet huomioiden.

2 luku. Käsittelyn oikeusperuste eräissä tapauksissa

Yleiset kommentit käsittelyn lainmukaisuutta koskevasta 3 §:stä.

-

Yleiset kommentit erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta 5 §:stä ja rikostuomioita ja rikkomuksia koskevasta 6 §:stä.

-

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettavan ikärajan tulisi olla:

-

Ikärajaa koskevat perustelut

-

3 luku. Valvontaviranomainen

Yleiset kommentit suullista käsittelyä seuraamuslautakunnassa koskevasta 16 §:stä

-

Muut yleiset kommentit valvontaviranomaista koskevasta 3 luvusta.

-

4 luku. Oikeusturva ja seuraamukset

Yleiset kommentit käsittelyn viivästymistä koskevasta 23 §:stä.

-

Tulisiko yleisen tietosuoja-asetuksen 83 artiklan mukaisia hallinnollisia sakkoja voida kohdistaa myös viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin?

ei

Perustelut

Katsomme, että sakkoja ei tulisi kohdentaa viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin. Perusteluina yhdyimme työryhmämietinnössä liikkumavaran käytön puolesta esitettyihin näkemyksiin (mietinnön jakso s. 28 alkaen). Eduskunnan kansliaa ja erillisvirastoja tulee kohdella samalla tavoin kuin muitakin virastoja ja laitoksia.

Mikäli vastaus hallinnollisten sakkojen kohdistamista viranomaisiin koskevaan kysymykseen on ei, pyydetään esittämään näkemys vaihtoehtoisesta seuraamusjärjestelmästä.

Katsomme työryhmämietinnön kyseessä olevaan jaksoon viitaten (s. 28 alkaen), että voimassa oleva kansallinen viranomaistoimintaa koskeva seuraamusjärjestelmä on ilman tietosuoja-asetuksen mukaista hallinnollista sakkoakin kokonaisuutena oikeasuhtainen, riittävän tehokas ja varoittava. Seuraamusjärjestelmämme on viranomaisen ja julkista hallintotehtävää hoitavan muun organisaation toimintaa riittävän vahvasti ja selkeästi ohjaava myös tietosuoja-asetuksen tavoitteiden ja sääntelyn näkökulmasta.

Muut yleiset kommentit oikeusturvaa ja seuraamuksia koskevasta 4 luvusta.

-

5 luku. Tietojenkäsittelyn erityistilanteet

Yleiset kommentit henkilötietojen käsittelyä journalistisia, akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten koskevasta 27 §:stä.

-

Yleiset kommentit tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa käsittelyä koskevasta poikkeuksista ja suojaustoimista

-

Muut yleiset kommentit tietojenkäsittelyn erityistilanteita koskevasta 5 luvusta.

-

Laki rikoslain 38 luvun 9 §:n ja 10 §:n 3 momentin muuttamisesta

Yleiset kommentit tietosuoja-rikosta koskevasta 9 §:stä.

-

Muut mahdolliset kommentit

Muita huomioita työryhmän mietinnöstä ja ehdotuksesta hallituksen esitykseksi

-

Apilo Ari
Eduskunnan kanslia